

Kan Lenin hjælpe os ud af pandemi og klimakrise?

Malm sammenholder coronavirussen og klimakrisen for at vise, at der ikke alene er principielle ligheder mellem de to, men også direkte sammenhænge.

ANMELDELSE / 02.03.21

Forsker i humanøkologi Andreas Malms nye bog tydeliggør forbindelser mellem kapitalismen, klima- og biodiversitetskriserne, og coronapandemien.

Jakob Skovgaard

At den aktuelle pandemi, som de fleste nok opfatter som et uheldigt og måske enkeltstående tilfælde, i virkeligheden bør ses som en boomerang fra vores egen forbrugs- og udledningstunge samfundsindretning, er endnu ikke udgangspunktet for den offentlige debat.

Til gengæld er det afsættet for Andreas Malms nye bog, *Corona, Climate, Chronic Emergency: War Communism in the Twenty-First Century*, som er motiveret af, hvad Malm opfatter som utilstrækkelige politiske svar på klimakrisen og coronapandemien.

Svenske Malm er én af tidens ledestjerner inden for økomarxisme og humanistisk klimaforskning. Han har skrevet om dampkraftens historie og den fossile kapitalismes introduktion, samt kritiker af den hybride opfattelse af naturen og samfundet, som den franske filosof Bruno Latour har gjort sig til talsmand for. Med sin nye bog foreslår forfatteren konkret, at en ny radikal og kollektivt orienteret politik – økoleninismen – bør inspirere håndteringen af de igangværende kriser.

Malm sammenholder coronavirussen og klimakrisen for at vise, at der ikke alene er *principielle ligheder* mellem de to, men også *direkte sammenhænge*.

Han bruger som eksempel omfattende skovrydning, som på den ene side medfører udslip af drivhusgasser og tab af biodiversitet, og på den anden side fremmer »zoonotisk spildoverinfektion« når patogener og eventuelle vira overføres på tværs af arter – gennem tættere kontakt mellem mennesker og bestemte dyrepopulationer.

Dertil kommer, at de varmere temperaturer får mange dyr til at migrere nordpå, hvor de blander sig med andre dyr og overfører patogener på nye måder.

Efter at have sidestillet klima og corona bekender Malm for alvor ideologisk kulor, da han introducerer begrebet *økoleninisme* som en mulig vej ud af krisernes greb. På diplomatisk vis karakteriserer han økoleninismen som en »princippernes ledestjerne, ikke et partitilhørsforhold.«

Under 1. Verdenskrig gjorde mange stater indgreb i markederne for at forhindre fødevarsystemer og lignende i at bryde sammen. Problemet var, at sådanne tiltag var symptombehandling, og at drivkræfterne bag krisetilstanden forblev urørte. Malm forklarer, hvordan Lenins løsning på dette problem var at *opskalere og accelerere implementeringen af* den type indgreb, som krigsramte stater brugte, og i stedet rette dem imod drivkræfterne bag krisen.

Samme tilgang er gældende i økoleninismen, som samtidig også fremmer en helhedsorienteret tilgang til politik, hvor enhver beslutning bør understøtte den overordnede målsætning om at underlægge de dele af økonomien, som bidrager til krisetilstanden, statslig kontrol.

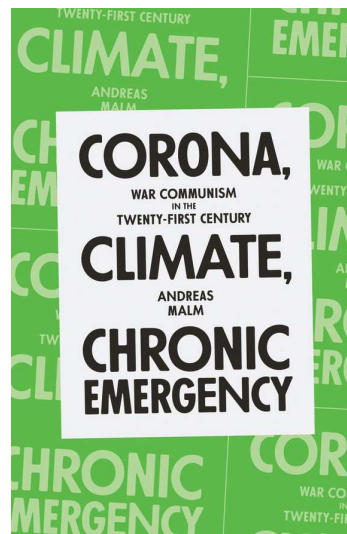
Som eksempler på hensigtsmæssige økoleninistiske initiativer peger Malm på lovpligtig veganisme, som ville bidrage positivt til biodiversiteten ved at genskabe vild natur, afhjælpe klimakrisen ved at nedsætte vores udledninger af drivhusgasser, og afskære mennesker fra fremmede patogener, som kan føre til pandemier.

“ Den såkaldte ”minksag” kan ses som økoleninisme i en lightudgave.

Et andet eksempel er nationaliseringen af fossile energiselskaber med henblik på at omlægge dem til at kunne trække CO₂ ud af atmosfæren. Selv hvis vi får udviklet den tilstrækkelige teknologi til at gøre dette, vil virksomheder nemlig ikke på markedsvilkår have interesse i at gøre det, da det vil indebære en negativ nytteværdi.

FAKTA

Andreas Malm: *Corona, Climate, Chronic Emergency: War Communism in the Twenty-First Century*, Verso.

Vi bruger cookies

Vi bruger cookies til at integrere med vores videoudbydere og til at lave anonymiseret statistik over trafikken på vores hjemmeside.

[Læs mere](#)

Statistik

Sociale Medier

Giv samtykke til alle

Mere om vores privatlivspolitik

sa omsiggroende politiske moegre, som økolenismen kræver. saecus stog en at uanset politik mest etablerede skikkelser, tidligere næstformand i Venstre og skatte-, finans- og udenrigsminister, Kristian Jensen, for bare få år siden fast i en kronik i Dagbladet Information, at »den såkaldte neoliberalistiske globalisering, vi har oplevet, er entydigt positiv.«

Der ligger med andre ord en betragtelig udfordring for Malm og hans ligesindede, som anser den markedsorienterede kapitalisme – godt hjulpet på vej af årtiers neoliberalisering af internationale institutioner – for at være både klima- og coronakrisernes bagvedliggende drivkraft, i at skabe det fælles forståelsesgrundlag, som vil kunne bane vejen for økolenistiske initiativer.

“ Malm sammenholder coronavirussen og klimakrisen for at vise, at der ikke alene er principielle ligheder mellem de to, men også direkte sammenhænge.

Med det sagt, så kan krisetilstanden netop fremtvinge en suspendering af de etablerede praksisser, og staten kan meget vel blive presset af omstændighederne til at foretage indgreb, som vil kunne karakteriseres som økolenisme, uden at have foretaget en bevidst kursændring.

Således kan den såkaldte ”minksag” ses som økolenisme i en lightudgave på den måde, at en industri, som bidrog til krisetilstanden, blev underordnet fuldstændig politisk kontrol, men hvor regeringens handling dog ikke adresserede drivkræfterne bag krisen. Først med coronakrisen har vi fået tydeliggjort statens handlinger for omfattende og øjeblikkelige krisetiltag, og man kan forestille sig, at samme *reaktive* fremfor *principielle* politiske handlemønstre vil gentages inden for få år i forbindelse med klima- og biodiversitetskriserne.

Malms ambitiøse forsøg på at anvise en politisk vej frem i form af økolenismen ender desværre med at fremstå ufuldendt og begrænset. Ikke desto mindre rejser introduktionen af økolenistiske perspektiver en vigtig diskussion om mønstre i staters krisehåndtering.

Det er interessant, når Malm italesætter, hvordan en spirende nationalisme kan styrke opfattelsen af indsatsen mod coronavirussen som en klassisk krig i den forstand, at nationen beskytter sig selv mod en udefrakommende trussel, og at befolkningen sætter sin lid til staten. Således hørte vi sidste forår Frankrigs præsident, Emmanuel Macron, erklære, at »vi er i krig«, og herhjemme tog Mette Frederiksen Staunings gamle krigstidsbegreb *samfundssind* i brug igen.

Til sammenligning har klimakrisen ikke samme populistiske appel, da den ikke kan løses inden for landets grænser. Malm konkluderer alligevel, at kontrasten mellem reaktionen på corona- og klimakrisen ved nærmere eftersyn er illusorisk: Ligesom det er tilfældet med klimakrisen, har de fleste vestlige stater, trods årevis med advarsler imod forestående pandemier, vist sig ude af stand til at forberede sig på coronavirussen på nogen nævneværdig måde.

Bogens stærkeste bidrag findes dog ikke i Malms diskussion af økolenismens relevans, men i hans overbevisende anskueliggørelse af forbindelserne mellem vores økonomiske system, klima- og biodiversitetskriserne, og den aktuelle pandemi. Den kausalitet, der er opstået mellem disse fænomener, vil efter al sandsynlighed være med til at kendetegne de kommende årtiers politiske tænkning, og det er derfor på høje tid at dreje debatten bare en smule mere i den retning.